

Cerkveni

5. štev.

September.

GLASBENIK.

Letnik I.

1878.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja do konec leta 1878.
z muzikalno prilogo vred 1 gold. 50 kr., za ude Cecilijinega društva 1 gold.

Vredništvo in opravnistvo sta v Alojznici.

Cerkvena določila gledé glasbe.

Cerkev, varhinja sv. vere, nrave in vsega, kar je ž njima v zvezi, ni le uravnala pesmi, ki se imajo veršiti pri slovesni službi božji, temuč zaznamovala je tudi z jasno besedo kakovost cerkvene glasbe. Od najstarejših časov sim so nam znani dotični ukazi in določbe, katere so izdali ali papeži, ali škofje ali občni in posebni cerkveni zbori. Tedaj nahajamo te določbe v aktih občnih cerkvenih zborov in sinod, v ukazih papežev in škofov, v določilih kongregacije rituum, v Caeremoniale Episcoporum, v ritualih in drugih liturgičnih knjigah. Prezrimo starejše določbe in pogledjmo na Tridentinski zbor, na novejše in najnovejše določbe papežev in škofov, katere se opirajo na iste principe, kakor določbe predtridentinske.

Tridentinski zbor veleva (Ses. XXII. Decret. de observandis et evitandis in celebr. Missae): „(Episcopi) ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo „sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, item saeculares omnes „actiones, vana atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur ac dici „possit“, in (Sess. XXIV. de reform. c. 12.) „Caetera, quae ad debitum „in divinis officiis regimen spectant, deque congrua in his canendi seu modulandi ratione . . . synodus provincialis pro cujusque provinciae utilitate et „moribus certam cuique formulam praescribet. Interea vero episcopus non „minus quam cum duobus canonicis in iis, quae expedire videbuntur, poterit „providere“. S tem je Tridentinski zbor dal splošna določila in škofom posebno skerb za vredno cerkveno glasbo izročil. V Rimu postavila se je posebna komisija, ki je dala postave za skladanje cerkvenih glasbenih del. Glavne točke so bile te-le: 1) Da se petju motetov in maš ne smejo primešati tuje besede; 2) da se ne sme peti nobena maša, ki je zložena na podlagi posvetnih tēm in pesmi; 3) da se beseda ali tekst kolikor le mogoče razločno poje.

Sv. Karol Boromej, vernivši se v Milan, je l. 1569 sklical zbor škofov svoje provincije, in ta zbor se je, kakor sledeči pokrajni zbori, z mnogimi modrimi sklepi oziral tudi na cerkveno glasbo. Enako so si prizadevali drugi škofje, ter pokorni zahtevanju Tridentinskega zbora, verno čuli nad cerkveno glasbo v svojih stolnicah in v drugih cerkvah svoje škofije.

Ko se je v preteklem stoletju inštrumentalna godba po cerkvah jela širiti čez postavljene ji meje, napotilo je to poglavarja sv. Cerkve, Benedikta XIV., k temu, da je, zaslišavši mnenje svetovalcev strokovnjakov, izdal okrožnico o inštrumentalni glasbi v cerkvah. Ta okrožnica je velike važnosti zaradi tega, ker določuje, kako naj se rabijo godbeni inštrumenti na cerkvenih korih. Ona pravi: „Trudili smo se, da smo pozvedeli o tej reči svet modrih mož ter izvrstnih glasbenih mojstrov. Zlágal se bodeš, častiti brat, z njihovimi nazori, da, ako se rabijo po cerkvah Tvoje škofije glasbena orodja, razun orgelj, ne dovoliš nobenih družih, kot kontrabas, violončel, fagot, violo in gosli. Le-ta orodja zamorejo glasove pevcev vzdržati in povzdigniti. Prepovedati pa moraš pavke, lovske roge, trombe, mandoline, in enake take inštrumente, kateri dajejo glasbi gledališčni značaj. . . Če se pa inštrumenti neprenehoma glasé . . . torej glasove pevcev in razumljenje besedi tlačijo in ovirajo, potem je taka raba inštrumentov napačna, zaveržljiva in prepovedana“.

Kardinal Patrizi, vikarij Gregorija XVI., je izdal l. 1842 ukaz, v katerem hudo graja sprideno cerkveno glasbo in le kot izjemo dovoljuje spremljevanje petja z inštrumenti. Za časa Pija IX. ponovil se je 20. nov. 1856 isti ukaz, in to še bolj ostro. — Ker je ta ukaz pravilo vsem poznejšim škofijskim ukazom o cerkveni glasbi, naj posnamemo iz njega glavne točke.

V vvodu so zaznamovane napake, katere so: ali gledališčni slog (stil), ali posvetni način predavanja in petja, ali prepovedani inštrumenti, ali nesterpljiva dolgost produkcij. Z določnim poveljem Pija IX. se torej ukazuje: 1) „Če tudi želimo le čisto, vokalno glasbo à la Palaestrina, vendar dovolimo zraven orgelj tudi inštrumente; treba je pa prej privoljenja prositi in ga dobiti. 2) Izključeni so iz cerkev bobni, cimbale, pavke, sploh vsi inštrumenti, na katera se tolče in katera veršé. 3) Tudi pri glasbi à la cappella*) naj se gleda na resnobo in dostojnost; treba je ogibati se gledališčnega značaja v napravi in melodiji, večkratnega ponavljanja in samovoljne premeéne besedi. 4) Pri sv. maši, pri izpostavljanji sv. Rešnjega Telesa in pri blagoslovu ž njim varujejo naj se posebno orgljavci, da ne bodo posvetno in zanikarno igrali. 5) Da se mnogim nedostojnostim pri mašah in večernicah z inštrumenti v okom pride, naj bode inštrumentacija pri vsih delih enakomerna, in noben godec ne sme kora zapustiti, dokler ni vsa služba božja pri kraji. 6) Posamezni deli n. pr. Kyrie, Gloria i. dr. naj bode enotna glasba, torej ne sme biti skerpana iz razterganih kosov. 7) Antifone pri introitu in večernicah naj se koralno pojo ali po kakem drugem dostojnem načinu in sicer tako, da se besede razumejo. 8) Pevovodja ali kapelnik naj ne tolče takta s palico, temuč z zvitim papirjem, da se vdarci ne slišijo po cerkvi; tudi naj ne obrača herbta proti altarju. 9) Popolna tihota naj bode med godci; pevcem pa se priporoča najlepše obnašanje, zbranost duha, razločno in pobožno izgovorjenje teksta. 10) Kapelniki naj skerbno nadzorujejo svoje položne, da se ravnajo po teh postavah.

(Konec prihodnjič.)

*) t. j. glasba v kapelnem ali cerkvenem slogu.

V katerem jeziku se ima pri službi božji peti in kako?

(Govor č. g. A. Dolinar-ja pri letošnjem občnem zboru Cecilijinega društva.)

Ker se nobeden odličnejših gospodov društvenikov za besedo ni oglasil, usodim si jaz, če tudi za kak obširnejši in bolj opiljen govor ne pripravljen, nekoliko čerhniti o tem, v katerem jeziku se ima po liturgičnih postavah pri službi božji peti, ali, kedaj te postave zahtevajo, da se poje v latinskem, tedaj liturgičnem, kedaj pak se sme peti v domačem, tedaj pri nas slovenskem jeziku. Opirati se hočem pri tem strogo na določbe sv. cerkve, katera edino in izključljivo ima kakor liturgijo, tako tudi petje, ki je del liturgije, določevati in urejevati. Izvolim si pa ta predmet zlasti zato, ker si je društvo sv. Cecilije postavilo nalogo, pravo cerkveno glasbo pospeševati, ali — kar je eno in isto — skazeno cerkveno glasbo ostro in natančno po cerkvenih določilih in ukazih preobnoviti ali reformovati.

Da je za zapadno cerkev liturgični jezik latinski, to je vsakemu izmed nas znano. Zakaj pa se cerkev pri sv. obredih takó terdo derži latinščine, kake razloge ima za to, v to se tu ne utegnemo globljeje spuščati. Opomnimo le, da za tridentinskega občnega zbora so si cesar Ferdinand sami, kakor tudi mnogi drugi svétini in cerkveni dostojanstveniki veliko prizadeli, doseči, da bi se sv. maša in cerkveni obredi sploh povsod v domačem jeziku opravljali. Toda brez uspeha. Zbrani očetje so to reč resno in tehtno preudarili, à naposled so izrekli, da na zapadu ostane stara, čistiljiva, nespremenljiva latinščina liturgični jezik. Zlasti ozir sv. maše pravi zbor tridentinski: „Dasi ima sv. maša mnogo podučnega za verno ljudstvo v sebi, se vendar očetom ni zdelo prilično, da bi se v tu in tam navadnih jezikih opravljala.“*) Liturgični jezik pri sveti maši in pri vseh drugih delih liturgije je tedaj latinski, in to je vsakemu znano. Manj, da, pogostem docela neznano pa je mnogemu, kedaj se po liturgičnih postavah pri službi božji ima peti v latinskem, kedaj pak se sme peti v domačem jeziku. Na to odgovorim: V latinskem jeziku se mora peti, kedarkoli kor cele dele liturgije poje, tedaj neposredno v liturgijo sega in je tako jedna celota z altarjem. V tem slučaju je petje celoten del liturgije, in ker je liturgični jezik latinski, mora tudi kor peti latinko. To pa je zlasti: pri peti maši, pri slovesnih večernicah, pri peti črni maši ali eksekvijah in pri blagoslovu sè sv. Rešnjim Telesom.***) V vseh drugih slučajih, kakor: pri tihi maši, pri popoldanski službi božji, pri procesijah, šmarnicah in drugih ljudskih pobožnostih, se sme peti v domačem jeziku, in sicer cerkev to ne le terpi, temuč naravnost dovoljuje. Prazna in docela neopravičena, če ne naravnost abotna, so toraj natolcevanja in sumičenja, da se hoče ljudstvu neumljiva latinščina na kvar ljubi materinščini pri službi božji na koru vpeljati ali uriniti. Petje v domačem jeziku ima, kakor se vidi, še dovolj prostora v cerkvi, iz katere se nikakor ne odriva, latinščine

*) Conc. Trid. sess. XXII. cap. 8. De sacrificio Missae.

**) Kar se tiče blagoslova z Najsvetejšim, pa tudi maše pred izpostavljenim sv. Reš. Telesom, in celó procesije na sv. Reš. Telesa dan, je indult od 27. sept. 1864, da se sme (toleratur) peti v domačem jeziku, kjer je to že v navadi, in ako dijecezanski obrednik drugače ne zahteva.

pa ni Cecilijino društvo, ni kedo drugi „per nefas“ ne uriva v cerkev, marveč jej odkazujejo določeno mesto nemile (!?) liturgične postave, katere nobenega pardona, nobene izjeme ne poznajo, kakor se bomo v naslednjem prepričati utegnili. Ozirajmo se tu posebno na peto mašo in poglejmo, je-li liturgične postave res prepovedujejo, pri njej peti drugače, kot v latinskem liturgičnem jeziku. — Mi na to odgovorimo kategorično in kratko z „da“; liturgične postave, kakor imajo sedaj svojo veljavo — toraj ne kake stare, „plesnjevle!“ cerkvene določbe, ki bi jih bili v kakem kotu med staro, nerabljivo „šaro“ iskali — zabranjujejo določno in dosledno, pri peti maši posluževati se kakega drugega, nego latinskega jezika. Opomnimo pa že precej v začetku, da tu ne gre za to, kaj je v tej ali oni dijecezi navada ali bolje razvada, tudi ne za to, kaj je temu ali onemu všeč, ne za to, kako je bilo kedaj poprej, zlasti v prvih časih keršanstva, ne za to, ali bo kak papež ali občen cerkveni zbor petje v domačem jeziku kedaj dovolil in ali ga dovoliti zamore, ampak tu gre jedino za to: ali liturgične postave, ki sedaj svojo popolno veljavo imajo, dopuščajo ali ne pri peti maši v domačem jeziku peti? To je tedaj vprašanje cerkveno-pravno, ne zgodovinsko; vpraša se, ne, kaj je bilo kedaj poprej dovoljeno ali prav, marveč, kaj je sedaj pravo in postavno. In na to smo že zgoraj odgovorili in hočemo dokazati, da liturgične knjige naravnost in določno zahtevajo, da se pri peti maši poje v liturgičnem, toraj latinskem jeziku.

Peta maša, „Missa cantata“, je vsaka maša, katero mašnik pri altarji poje, naj jo že služi sam ali z asistenco.*) Da se pri vsaki taki peti maši mora peti latinsko, za to bi se dalo mnogo postav in odlok od strani cerkvenih gospôsk ter kompetentnih liturgičnih avtoritet navesti, toda, mi se zamoremo tu ozirati le na nekatere poglobitnejše in moramo natančnejši poduk o tem deloma „Cerkv. glasbeniku“, deloma pa privatni pridnosti prepustiti.

Najimunitnejša liturgična knjiga je brez dvombe rimska mašna knjiga „Missale romanum“. V papeževih pismih ali bulah Pija V., Klementa VIII. ter Urbana VIII. stoječih na čelu rimskega misala pa so preklicane vse navade, privilegiji ter fakultete, ki tadaj, ko je bila izdana bula Pija V., to je dné 29. julija l. 1570., niso bile že vsaj 200 let stare, in zapovedano je pod ostrimi cerkvenimi kaznimi, da se ima sv. maša zanaprej natančno po obredih izdanega rimskega misala peti in brati. O tem se lahko vsakdo sam prepriča, ako se mu poljubi brati precej obširna papeževa pisma v začetku rimskega misala. Da pa te določbe ne vežejo samo duhovna, marveč tudi kor, je razvidno iz mnogo določb rimskih papežev ter kongregacije za sv. obrede v Rimu,

*) Nekateri ločijo med „Missa (cantata) solemnis“, in „Missa (cantata) media“; prva bi bila slovesna maša z asistenco, pri kateri vsaj dijakon in subdijakon strežeta, druga bi bila peta maša brez asistence, in pri prvi; terdijo, mora kor sodelovati v latinskem jeziku, pri drugi pa ne. Pa ne le, da se ne da po obstoječih liturgičnih postavah dokazati, da bi se smelo pri tako imenovani „Missa media“ v domačem jeziku peti, zdi se nam to tudi jako nedosledno, kajti deržati se nam je strogo načela, da, kakor hitro kor cele dele maše peti ima, kar je pri vsaki peti maši, in toraj v liturgijo neposredno sega, ima peti v latinskem liturgičnem jeziku. Tega načela se strogo deržé dr. Witt, G. Jakob, Kornmüller, i. dr., ki so brezdvombeno vse sedaj veljavne cerkvene določbe o tem oziru natančno preštudirali in so gotovo za svoj nemški jezik uneti takó, kakor mi za slovenski; zatoraj mi brez pomišljanja njim sledimo. Sicer v „Cerkv. glasbeniku“ to ni poslednja beseda o tej reči.

pa tudi iz misala samega.*) Sloveči dr. Witt k temu dostavi: „Jasno je, da kor sme v domačem jeziku peti lé, ako se vsa liturgija v domačem jeziku verši, kakor to n. pr. cerkev pusti zedinjenim gerkom; kakor celota, tako del. Liturgija je jedna celota, besede kora so del te celote. In če tudi kor v odgovorih ali rezponzorijih ljudstvo zastopa, je prvotno vendar-le kor klerikov.“ Ko bi nam tedaj cerkev kedaj dovolila, da bi se cerkveni obredi smeli v našem domačem jeziku opravljati (česar pa se nam ni nadejati), potem bi se smelo, da, celó moralo pri peti maši peti slovensko, sicer pa nikakor in nikoli ne.

(Dalje sledi.)

Iz govora po blagoslovljenji novih orgelj v Šen-Tilju poleg Velenja 29. junija t. l.

— — — — — Ker od orgelj govorim, moram povedati, zakaj da so orglje v cerkvi? — Nekteri mislijo, orglje so, kakor vsak drugi godbini instrument, da človeku kratek čas delajo, za posvetno razveseljevanje. Res se nahajajo tako neumni ljudje, ki od orgelj kaj tacega tirjajo, in z najboljšim organistom niso zadovoljni, če na orgljah po njih abotnih željah ne igra! — Toda orglje niso v cerkvi za posvetno razveseljevanje in za posvetno muziko. Orglje so le zato v cerkvi, da sè svojim lepim, milim, veličastnim glasom cerkveno petje dostojno spremljajo, človeško serce k Bogu povzdigujejo, in tako božjo čast in slavo povikšujejo. To je njih poglavitni in edini namen.

Muzika je dvojne verste: je posvetna muzika, in je cerkvena muzika. Tako je tudi dvojno petje: posvetno in cerkveno petje. Med njima pa je tolik razloček, kakor se ločita noč in dan.

Leta 1873, dné 11. avgusta, je bil v Köln-u IV. občni zbor nemške Cecilijine družbe. Bil sem tudi jaz tako srečen, vdeležiti se tega velikega zbora. Kar sem tamkaj videl in slišal, ne bodem nikdar pozabil; v prijaznem spominu mi bode vedno ostalo. — Izverstni pevci iz vsih nemških dežel in tudi mladi pevski fantje so v neznano krasni in velikanski stolni cerkvi tako lepo, mило in veličastno pri božji službi čisto cerkvene pesmi prepevali, da se je človeku dozdevalo, kakor da bi že poslušal nadzemeljsko petje; kakor da bi mu že tiste nebeške melodije po ušesih donele, ki jih angeljski kori v čast in slavo Najvikšega v nebesih prepevajo.

Veliko pomenljivega se je tudi v občnem zboru govorilo o zboljšanju cerkvenega petja in cerkvene godbe. Med drugimi govorniki so govorili tudi slavni Köln-ski nadškof Pavel Melhers. Rekli so med drugim z neznano resno besedo blizo tako-le: „Kakor je velik razloček med Venero — pogansko boginjo posvetne in počutne ljubezni — in pa med nežno, lepo, keršansko devico, ki se prečudno blišči v stanu posvečujoče milosti božje: tako velik razloček je tudi med posvetno in pravo cerkveno muziko. — Kakor za

*) Nasprotno mnenje dr. Meckel-novo je P. U. Kornmüller v „Ceciliji“ 1871, str. 50 obsirno overgel in temeljito pobil. Tudi se ne more reči „qui tacet, consentire videtur“ (kedor molči, odobri); ker cerkev ni v tej zadevi nikoli molčala, ampak do danes pretestovala zoper petje v domačem maternem jeziku pri peti maši.

boginjo Venero ni prostora v cerkvi, tako ga tudi ni za posvetno muziko. — To bi bila gnjusoba na svetem mestu, ki se je res tu in tam na svetem kraju vgnjezdila, in se dalje terpeti ne smé. Vsa posvetna muzika in vse posvetno petje se mora iz cerkve odstraniti! Namesto tega se pa mora taka muzika in tako petje v cerkvi razlegati, kakor jo je katoliška cerkev vpeljala; ona od božjega Duha navdihnjeno človeško dušo na perutih prave pobožnosti do nadzemeljskih višin povzdigne, in najvikšega Gospoda nebes in zemlje vredno časti!“

Posvetna muzika in posvetne pesmi so za posvetne kraje in za posvetne zabave. V cerkvi ni prostora zanje. V cerkvi se mora le dostojna cerkvena godba in dostojno cerkveno petje glasiti. Tako tirja božja čast. Tako zapoveduje tudi sveta katoliška cerkev sama. Zoper to cerkveno postavo se je do sedanjega časa — Bogu bodi potoženo — na mnogih krajih veliko grešilo. Vrinila in pritepla se je čisto posvetna muzika in posvetno petje tudi v cerkev, na ta sveti kraj. — Hvala Bogu, da se je pred nekoliko leti po nemških deželah osnovala velika družba — družba svete Cecilije, ki ima poglobitveni namen: povsod posvetno muziko in posvetno petje iz cerkve odstraniti, namesto tega pa cerkveno petje in cerkveno muziko povsod vpeljati in boljšati; da bo petje in muzika služila v povzdigo božje časti in v spodbudo vernih kristijanov.

In tudi po nekterih Avstrijskih deželah so se take družbe sv. Cecilije osnovale. Za nas Slovence ustanovila se je lansko leto v Ljubljani družba svete Cecilije. Ona ima tudi posebni list, kateri o zboljšanju cerkvene glasbe govori in podučuje. Bilo bi želeli, da bi se ta list povsod razširil in vsim slovenskim orgljavcem v roke prišel. (Konec sledí.)

D o p i s i.

Iz Šent-Vida nad Ljubljano, 22. avgusta 1878. — V št. 190. „Slovenskega Naroda“ je priobčil nekdo kakor za ilustracijo izpodrivanja domačega petja iz cerkvá, nek faktum, ki se je godil blizu Ljubljane. No, vsakdo, kdor je oni prazni in puhli članek bral, uganil je precej, da to se je moralo goditi v Šent-Vidu. Res je tako: pri nas se je bil zgodil oni strahoviti faktum in sicer tako-le: Pred dvema letoma smo parkrat peli na koru latinske litanije, in prigodilo se je enkrat, da je šel nek mož, ki je po vsi fari znan zavoljo svojega, nekako čudnega, značaja, iz cerkve, zabavljajoč čez litanije. Res je tudi, da so ljudje malo godernjali nad latinskimi litanijami in nihče jim tega zameril ne bo. Taka nejevolja je opravičena, kajti litanije se smejo peti tudi v domačem jeziku. Res pa ni, kakor pravi dopisnik, da so jo možje iz cerkve pomaknili in da smo jih pregovorili, da so ostali, ter obetali jim, da bodo vsi lahko peli po domače. Toda „en“ mož še niso „možje“ in jaz, kakor organist, nisem še nikoli nikomur prigovarjal, naj v cerkvi ostane, da bomo peli po domače. Sploh o tacem pregovarjanji nisem dozdam še nič slišal od nobene strani. Latinske litanije smo sicer opustili iz že navedenega vzroka, pa tudi zavoljo velicega truda, ki ga prizadevajo pri učenji in petji. Neumno pa je, kar nadalje piše o Cecilijancih in sploh o cerkvenih določbah zastran cerkvenega petja. Kar so sklenili cerkveni očetje v zborih, kar rimski papeži vsaki čas ukazujejo in škofom nakladajo, da imajo nad izpolnjevanjem cerkvenih določil čuti in paziti, o tem hoče že vsaka šalobarda govoriti in določevati, kdaj naj se poje latinski in kdaj ne. Svojim čenčarijam pristavi:

„mi hočemo“; in že misli v svoji domišljiji, da to hoče celi svet imeti. Kdo so pač ti-le „mi“? — Najbolj zoperno pa je od naših nasprotnikov, da nam po vsej sili spodtikajo slabe namene, kakor da bi Cecilijanci hoteli domači jezik v cerkvi zatreti. Naj jim kdo še tako temeljito dokazuje, da to ni res, da marveč hočemo pri vseh cerkvenih opravilih in obredih, pri katerih prav izključivo ni latinski jezik zapovedan, gojiti petje v domačem jeziku, in da bo petja v slovenskem jeziku skozi leto desetkrat več kakor latinskega, to jim je vse eno. Oni so kakor tista baba, ki je še v vodi s persti kazala, da senó ni košeno ampak postrženo. —

Gosp. dopisnik pravi, da bodo cerkve opustošene, da se bode ljudstvo pohujševalo in umazane kvante prepevalo, ker se mu krati petje v domačem jeziku. Mislim, da bi se skerbnemu gospodu res najboljšo zdelo, ako bi se to zgodilo; in skoraj bi verjel, da on malokdaj v cerkev pride; zakaj, ako bi prišel v cerkev, slišal bi vsako navadno nedeljo, vsaki praznik zjutraj pri prvi maši, včasih tudi pred veliko mašo, popoldan pri litanijah in vsaki sopraznik, dosti pesmi in pesmic v domačem jeziku. Potem bi se mu ne bilo treba bati, da bi ljudstvo zavoljo domačih cerkvenih pesmi, kvante prepevalo. — Proti koncu svojega dopisa prosi tudi, da bi se ne vohalo po imenih, in ne natolcevali nedolžni. No, le brez skerbi naj zaspi! Za imena tacih dopisevalcev se malo brigamo. M. T.

V Gorici, sredi avgusta. Iz raznih krajev je prinesel „Cerkveni glasbenik“ vesela naznanila; naj sporoči svojim bralcem tudi kaj iz Gorice, kako gre tû cerkveno latinsko petje rakovo pot. Pravih cerkvenih skladb se nikdar ne sliši, le teatralne arije s podloženim latinskim tekstom so na dnevnem redu. V nedeljo po sv. Ignaciji n. pr. so peli v mestni farni cerkvi neko mašo, ki je prav dobro nadomestovala glediščno petje. V „gloria“ je bariton variral „miserere nobis“ na vse mogoče načine; kakih dvajsetkrat je s patosom ponavljal „miserere nobis“. Spomnil sem se izreka nekega gospoda pri zborovanji Cecilijinega društva v Gradcu, ki je tako petje šibal rekoč: „Cantabant miseri misere miserum miserere“. Po tem kopitu je bila vsa maša. Na praznik vnebovzvetja je bila za graduale vloga „Ave Maria“ v italijanskem jeziku, arija, ki bi se bila z drugim tekstom prav dobro podala v ginnastiki ali pod oknom. Ravno ta praznik so peli isti pevci neke litanije. „Sancta Maria — ora pro nobis“ so peli po raznih variacijah šest minut! Vse litanije so trajale skoro tri četerti ure. In tako petje dopada merodajnim krogom in ga plačujejo. De gustibus etc. O pravih responsorijih ni nikjer ne duha ne sluha; kaj hočem še le reči o koralnem petji? Tukaj je ne samo ledina, ampak pravi kras. Kdor sliši „libera“ peti ali litanije pri procesijah, pač ne more priterdití tistim, ki koralno petje povzdigujejo, velikoveč se mu mora pristuditi. „Libera“ se n. pr. poje različno „dobro“, kakor je pogreb perve, druge ali tretje verste. Responsoria so vedno enaka na sv. Telo, ali križev teden, ali pri pogrebih, ravno tako „tonus orationis“. Kje da so dobili napeve za liste in evangelije, ne vem, v starem Ogleju niso tako peli. Kako se pojó večernice v prvostolni cerkvi, posname se lahko iz tega, če povem, da antifon ni, psalmi pa se pojó en verzikel cum pleno, drugi piano, in to storita organist in če dobro gre, še eden ali dva „pevca“. Hymnus taliter qualiter in choro. Et tamen in medio eorum magister choralis! Tako je bilo do sedaj, v prihodnje se je nadejati boljšega. Saj v prvostolni cerkvi imajo zdaj novega regenschori v osebi Mugnionia-a, ki je po svojem poslu kapelnik mestne godbe, ki pa, kakor pravijo, ne zna orgljati. Tudi novega organista si bodo dobili, menda g. Z-a, ki že zdaj orglja v dveh farnih cerkvah. Slavni naš magistrat je tudi razpisal (zdaj gotovo tudi že oddal) službo prvega vijolonista s 600—700 gld., ki bo imel dolžnost, gosti v gledišči in na koru pri velikih mašah. Iz takih faktorjev kakor so: kapelnik mestne godbe, gledališčini vijolonist, za italijanske operne arije vneti organist, mora nastati pravi rezultat, namreč pravo cerkveno petje. Kdor se hoče o resnici prepričati, naj pride sam poslušat, sprejeli ga bodo z „entrado“ in pavkami, to vse je tû in floribus.

Ne zamerite, da sem tako černo pisal, to je le slaba podoba, komaj senca podobe, če Vam bo všeč,* pošljem Vam za prihodnji list kaj bolj veseliga gledé slovenskega petja.

*) Prav všeč; prosimo! Vredn.

Naše priloge.

Lavretanske litanije so pod št. 18. tudi za moški četverospjev (b. sestavno) postavljene. Želeli so jih mnogi gospodje, da jih morejo verstno peti pred altarjem duhovniki in na koru zbor ali ljudstvo v cerkvi, ravno tako, kakor se navadno molijo. — Ti napevi so isti, ki smo jih v „Oglasniku“ zadnjega lista naznačili.

Opomba. Na mnoga vprašanja odgovorimo, da zadnjič oglašeni „IV Tantum ergo“ od A. Foerster-ja ne bodo natisnjeni v prilogi „Cerkv. glasbenika“ in da se dobivajo pri g. skladatelji.

Razne reči.

— Pisatelju sestavka o Cecil. društvu v št. 190 „Slov. naroda“ ne odgovorimo ničesa; svetujemo mu pa, naj v roke vzame kako zgodovino cerkvene glasbe, naj prebira cerkvena določila o njej, in potem še-le, kojih bode pretuhtal, naj se zopet oglasi, — ako ga bo potem še mikalo, enako pisariti. Ni nas volja, spuščati se v boj z nevednostjo; „zoper neumnost, pravijo, boré se celo bogovi zastonj“.

— Tudi v bogoslovski stroki prihajajo če dalje bolj ideje Cecil. društva na dan. Dr. Linsenmayer, mašnik nadškofije monakovske, je zagovarjal pri svoji promociji meseca majnika v Monakovem tezo iz pastirstva: Cantus in lingua vulgari est reprobandus in missa cantata, t. j. pri peti maši se ne sme peti v domačem jeziku — naj že bode nemški, italijanski, francoski ali slovenski.

— Dr. Fr. Witt je potoval v Rim, da pospeši tam preustrojo splošnega nemškega Cecil. društva po sklepih lanskega občnega zbora v Biberachu.

— Čč. gg. oo. Hugolin Sattner in Angelik Hribar sta se vernila iz Dunaja, kjer sta se z 70 drugimi poslušalci raznih stanov in dežel od 5. — 11. avgusta vdeleževala izobraževalnega kurza dunajskega Cecil. društva, polna hvale za izverstni poduk in preprijazni sprejem, ki sta ga našla. Upamo, da nam bode mogoče, prihodnjič kaj več o tem kurzu povedati.

Oglasnik.

Živo priporočamo sledeče knjige za cerkveno petje, ki jih je na svitlo dal P. Mohr, S. J. in se dobivajo pri Pustetu v Ratisboni:

„**Jubilate Deo!**“ — Cerkvni pesmi za mešani zbor s posnetkom iz koralnih knjig za liturgično službo božjo. 8°, XII in 680 strani. Cena 5 mark.

„**Cantate**“ — Katoliška pevska in molitvena knjiga za mladost. 320 strani. Cena 50 vinarjev. Vse melodije so dvoglasno postavljene.

Spremljevanje orgelj za „Cantate“ s pred- in medigrami; 192 strani v prečni četr-tinki. Cena 4 marke.

„**Manuale cantorum**“ — XX in 708 strani v 16°; cena 1 marka. Ta knjiga obsega Ordinarium missae, popolne večernice (razun antifon) za vse nedelje in praznike in 170 latinskih cerkvenih pesmi.

„**Cantiones sacrae**“ — 8°. IV in 432 strani; cena 3 marke. Ta krasna pevska knjiga obsega 170 latinskih cerkvenih pesmi iz „Manuale cantorum“ 4glasno za mešani zbor postavljenih; med njimi je 12 Tantum ergo, 21 štev. od sv. Rešnjega Telesa, 62 štev.

„De tempore“ in dr.

Pridana je listu 5. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Mišc.